

— Видишъ ли този прѣтъ и плата на него? — каза Тодоръ. Да го развиемъ, ще видишъ нѣщо. Веднага измъкнахме прѣта и развихме плата, който бѣше червена коприна. Около плата имаше дебела ушивка, по срѣдата му бѣха вшити отъ сѣрма букви, които се четѣха „Свобода или смъртъ“, и надъ думитѣ отгоре бѣше извезанъ златенъ кръстъ.

— Бѣгай сега — каза Тодоръ — да не ни сварятъ тука. „Ние избѣгахме у дома, и Тодоръ ми каза, че това е „знамето“ на хайдутитѣ и войводитѣ, които ходятъ да се биятъ съ онѣзи турци, черкези и арнаути, които мжчатъ българската рая. Моятъ свако, *Дончо Ватаха*, е войвода. Той води смѣли момци съ такова знаме по горитѣ и отмѣщава на лошитѣ врагове. . . .

Тодоръ продължавалъ да се учи въ класовѣтъ въ Копривщица, но ходилъ на учение и въ Пловдивъ (1865-1868), гдето живѣлъ при чича си, чорбаджи Цоко. Тамъ прекаралъ две — три години. Ала една година се разболѣлъ и чичо му го изпратилъ въ Копривщица за поправка. Тодоръ се записалъ въ училището, но не го посещавалъ редовно, затова учителитѣ му преподавали отдѣлно уроци. Тодоръ се показвалъ твърде развитъ. Въ Пловдивъ научилъ много работи: говорѣлъ гърски и грѣцки, прочелъ много книги, развилъ ума си и разбралъ, че *българитѣ скоро ще се освободятъ*. Въ Копривщица Тодоръ съоразилъ по-едритѣ копривщенски ученици и основалъ българско ученическо дружество „Зора“, на което станалъ и председател. По негова покана другаритѣ му започнали да събиратъ вестници и книги, та съставили веднага една библиотечка. Будниятъ младежъ внушилъ на другаритѣ си да четатъ книги, отъ които, казвалъ той, ще научатъ много нѣща и народни работи!

На учение въ Цариградъ

Бащата на Тодора, щомъ видѣлъ, че синъ му приема добре науката, завелъ го въ Цариградъ и го настанилъ